

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри державного
управління, публічного адміністрування
та економічної політики
Протокол № 1 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи
Каріна НЕМАШКАЛО

КОНСТИТУЦІЯ ТА ВРЯДУВАННЯ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **28 «Публічне управління та адміністрування»**
Спеціальність **281 «Публічне управління та адміністрування»**
Освітній рівень **другий (магістерський)**
Освітня програма **«Публічне адміністрування»**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробник:
к.е.н, доцент

Марина ГРУЗД

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування
та економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

Гарант програми

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2023

ВСТУП

Для стабільного розвитку суспільства та ефективного розвитку держави необхідно забезпечити баланс загальнодержавних інтересів з інтересами населення і територіальних громад. Має бути досягнуто оптимальне співвідношення децентралізації і централізації влади, забезпечено збалансованість соціально-економічного розвитку. Означені завдання досягаються лише при подальшій розбудові демократичної, соціальної і правової держави, що призводить до підвищення ролі права у функціонуванні органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Внаслідок засвоєння навчального матеріалу здобувач отримує знання, уміння та навички розв'язування складних задач публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

Навчальна дисципліна «Конституція та врядування» є обов'язковою навчальною дисципліною, яка вивчається згідно з навчальним планом забезпечення другого рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньо-професійної програми «Публічне адміністрування».

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів освітнього ступеня «магістр» публічного управління та адміністрування систему знань та професійні компетентності щодо застосування інноваційних інструментів належного врядування при реалізації моделі зв'язку та взаємодії прав людини та публічного управління на національному рівні; обґрунтування критеріїв для оцінювання діючого конституційного ладу в країні при здійсненні аналізу прямого та зворотного зв'язку публічних інститутів з громадянським суспільством для ідентифікації інституційного конфлікту у системі органів публічної влади.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

ознайомити студентів з особливостями конституційного устрою країни та сформувати здатність означати пріоритети розвитку суспільства за допомогою інструментів державного регулювання при дотриманні стандартів європейського права;

навчити аналізувати, раціонально і критично оцінювати систему конституційного права, ефективно застосовувати інструменти конституційно-правової відповідальності;

сформувати здатність визначати фактори, що впливають на систему якості у державному управлінні;

сформувати компетентність щодо планування, формування, здійснення оцінки ефективності заходів державної кадрової політики з метою підвищення якості надання адміністративних послуг;

навчити використовувати переваги інноваційних інструментів належного врядування при здійсненні ефективного управління місцевими фінансами;

сформувати здатність визначати оптимальні способи та напрямки організаційного розвитку місцевого самоврядування за рахунок використання раціональних моделей публічного врядування на місцевому рівні;

здійснювати діагностику використання транспарентності та відкритості влади при реалізації механізму становлення інституту демократичної громадянськості;

сформувати здатність до здійснення публічного врядування при використанні інноваційних інструментів забезпечення належного врядування на місцевому і регіональному рівнях.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення основних джерел конституційного та адміністративного права, що визначають основи організації і діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Об'єктом навчальної дисципліни є конституційний устрій країни та інструменти належного врядування механізму становлення інституту демократичної громадськості.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН02	ЗК01, ЗК04, ЗК07, СК06, СК07
РН03	ЗК06
РН07	ЗК02, СК09, СК11
РН10	ЗК04, СК05
РН14	ЗК04, ЗК07, СК01

де, РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН03. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

РН14. Розробляти та реалізовувати заходи щодо адаптації кращого вітчизняного та зарубіжного досвіду впровадження локальної демократії в громадах в умовах децентралізації влади для забезпечення соціально-економічного розвитку.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівнів.

ЗК06. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК05. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК06. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК07. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК09. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

СК11. Здатність використовувати інструменти локальної демократії в громадах в умовах децентралізації влади для забезпечення соціально-економічного розвитку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи конституційного устрою держави

Тема 1. Поняття, зміст та функції конституції

1.1. Поняття та функції конституції

Підходи до визначення понять "конституція" та "юридична конституція". Ознаки юридичної конституції. Поділ конституцій на формальні та матеріальні. Фактична конституція. Кодифіковані та не кодифіковані конституції. Належна (конституційна) організація державної влади. Конституція як акт установчої влади народу.

1.2. Зміст конституції

Обов'язкові елементи конституції. Закріплення конституцією положень функціонування держави.

1.3. Функції конституції

Основні та спеціальні функції конституції. Конституційне закріплення духовних цінностей.

1.4. Дія конституції

Дія конституції у часі, у просторі та по колу осіб. Механізм дії конституції. Порядок та способи прийняття конституції (референдум. Установчі збори). Види установчих зборів. Способи прийняття конституції парламентом.

1.5. Види конституцій

Класифікація конституцій за різними критеріями (термін дії, спосіб прийняття, порядок зміни, форма правління, державно-політичний режим, форма державного устрою).

Тема 2. Конституційно-правові норми, конституційно-правові відносини та відповідальність у конституційному праві

2.1. Поняття, особливості та види конституційно-правових норм

Конституційно-правова норма. Загальні та специфічні риси конституційно-правових норм. Різноманітні види конституційно-правових норм. Конституційно-правовий інститут. Головні та початкові конституційно-правові інститути.

2.2. Конституційно-правові відносини та їхні особливості

Роль конституційно-правових відносин в забезпеченні життєдіяльності суспільства. Риси конституційно-правових відносин. Об'єкт конституційно-правових відносин. Специфічні об'єкти конституційно-правових відносин. Суб'єкти конституційно-правових відносин. Правоздатність та дієздатність. Юридичний зміст загальних конституційно-правових відносин. Групи юридичних фактів.

2.3. Класифікація конституційно-правових відносин

Класифікація конституційно-правових відносин за різними ознаками. Конституційні стани.

2.4. Відповідальність у конституційному праві

Конституційно-правова відповідальність та її форми. Порядок дострокового припинення повноважень органів публічної влади та їхніх посадових осіб. Порядок скасування, зупинення актів органів публічної влади та їхніх посадових осіб. Накладання на них вето. Встановлення обмежень щодо реалізації окремих конституційних прав і свобод відповідними суб'єктами конституційного права. Складові підстав юридичної відповідальності. Конституційно-правові заборони.

Тема 3. Конституція

3.1. Ознаки Конституції України. Конституція та інші джерела права

Конституція України як нормативно-правовий акт найвищої юридичної сили. Ознаки Конституції України. Інші нормативно-правові акти та їх співвідношення з Конституцією.

3.2. Конституція України та її місце у системі джерел права

Джерела права та місце у них Конституції.

3.3. Порядок прийняття, зміни та скасування Конституції України

Порядок прийняття Конституції України. Порядок зміни та можливості скасування Конституції України.

Змістовий модуль 2. Належне врядування та інструменти його забезпечення

Тема 4. Передумови та інноваційні інструменти належного врядування

4.1. Гілки державної влади: проблема взаємозв'язків, система противаг і стримувань.

Гілки державної влади. Законодавча, судова та виконавча влада. Система противаг і стримувань гілок державної влади.

4.2. Організація вищих органів державної влади, порядок їх утворення і діяльності

Вищі органи державної влади. Порядок утворення вищих органів державної влади. Діяльність вищих органів державної влади.

4.3. Поняття та сутність парламенту. Конституційна природа та ознаки парламенту України

Поняття парламенту. Парламентаризм в Україні.

4.4. Поняття виконавчої влади та її функції. Система органів виконавчої влади в Україні

Виконавча влада. Система органів виконавчої влади в Україні.

4.5. Порядок утворення, склад та припинення діяльності Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України

Порядок утворення, склад та припинення діяльності Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України.

4.6. Центральні та місцеві органи виконавчої влади в Україні: поняття, види, призначення

Поняття центральних органів виконавчої влади в Україні. Види та призначення центральних органів виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади.

4.7. Органи судової влади, їх система та повноваження

Система органів судової влади. Повноваження органів судової влади.

Тема 5. Належне врядування в контексті реалізації структурних реформ в Україні

5.1. Поняття публічної служби, служби в органах місцевого самоврядування

Поняття публічної служби, служби в органах місцевого самоврядування. Вимоги та характеристика посади публічного службовця.

5.2. Правовий статус публічного службовця та посадової особи органів місцевого самоврядування. Публічна служба

Правовий статус публічних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування: елементи та сутність їх змісту. Порядок та умови виникнення та втрати правового статусу. Посада як базова характеристика правового статусу службовця публічної служби.

5.3. Підстави виникнення та припинення службових відносин

Сутність та учасники службових відносин. Підстави виникнення та припинення службових відносин. Розвиток службових відносин. Підготовка кваліфікованих кадрів для публічної служби.

5.4. Відповідальність службовців державних органів та органів місцевого самоврядування

Види відповідальності службовців: юридична та моральна. Поняття кримінальної, адміністративної, цивільної, дисциплінарної та матеріальної відповідальності. Підстави притягнення службовців до відповідальності.

5.5. Етика поведінки службовців

Сутність моральної відповідальності публічних службовців. Етика поведінки публічних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування. Загальні Правила поведінки державних службовців.

5.6. Актуальні проблеми реформування публічної служби з огляду на міжнародний досвід та політичні реформи в Україні

Суб'єкти управління державною службою. Роль органів державної влади в управлінні державною службою. Кадрові служби органів публічної влади. Актуальні проблеми реформування публічної служби з огляду на міжнародний досвід та політичні реформи в Україні.

Тема 6. Місцеве самоврядування

6.1. Поняття місцевого самоврядування

Місцеве самоврядування як конституційно-правовий інститут: поняття, природа, сутність. Основні теорії місцевого самоврядування. Моделі місцевого самоврядування. Становлення інституту місцевого самоврядування в Україні. Європейська Хартія про місцеве самоврядування.

6.2. Система органів місцевого самоврядування в Україні

Поняття, система та основні принципи місцевого самоврядування України. Правова, організаційна, матеріальна та фінансова основи місцевого самоврядування.

6.3. Зміни в системі органів державної влади на місцевому та регіональному рівнях

Місцевий референдум. Загальні збори (сходи) громадян за місцем проживання. Органи самоорганізації населення та інші форми територіальної самоорганізації громадян. Зміни в системі органів державної влади на місцевому та регіональному рівнях.

6.4. Перерозподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади

Перерозподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1. «Аналіз конституції європейських країн»	Здійснення аналізу конституцій європейських країн за ознаками класифікації конституцій та закріплення норм демократичного врядування
Тема 2. Завдання 2. «Аналіз закріплення прав і свобод людини та забезпечення їх реалізації у Конституції України»	Здійснення аналізу положень Конституції України щодо забезпечення можливостей реалізації закріплених прав людини самостійно чи за участі держави реалізувати свої права громадянина, а також прикладів залежності держави (органів місцевого самоврядування) від реалізації прав людиною (громадянином); проведення аналізу прав і свобод за критерієм можливості втручання держави в правовий статус людини та громадянина; опрацювання аспектів правового закріплення прав і свобод людини в Конституції України; проведення правового аналізу законодавства України щодо закріплення статусу громадянина
Тема 3. Завдання 3. «Аналіз дотримання правових норм, закріплених у Конституції України»	Проведення правового аналізу ситуацій щодо дотримання правових норм, закріплених у Конституції України
Тема 4. Завдання 4. «Ідентифікація інституційного конфлікту у системі органів публічної влади»	Здійснення аналізу інституційного конфлікту (конфліктної ситуації) в системі органів публічної влади та підготовка пропозицій за визначеною формою щодо його вирішення
Тема 4. Завдання 5. «Аналіз загроз у політичній сфері України»	Виконання завдання з оцінювання стану внутрішньополітичної ситуації в країні та підготовка аналітичної записки з пропозиціями подолання означених загроз, представлення результатів
Тема 5. Завдання 6. «Аналіз правового статусу публічного службовця»	Здійснення аналізу правового статусу публічного службовця
Тема 5. Завдання 7. «Оцінювання правильності документального оформлення управлінських рішень публічного службовця»	Виконання завдань з оцінювання правильності документального оформлення управлінських рішень публічного службовця
Тема 5. Завдання 8. «Оцінювання рівня державної стабільності на основі індексу фракційності політичних партій»	Виконання завдання щодо оцінювання рівня державної стабільності на основі індексу фракційності політичних партій, представлення результатів
Тема 6. Завдання 9. «Аналіз повноважень місцевої влади»	Опрацювання матеріалів наданого кейсу, виконання завдань, представлення результатів

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Поняття, зміст та функції конституції	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; засвоєння базових категорій та характеристик конституційного устрою; закріплення знань щодо ознак, дії, способів прийняття та затвердження конституції; аналіз видів конституцій
Тема 2. Конституційно-правові норми, конституційно-правові відносини та відповідальність у конституційному праві	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка домашнього завдання; підготовка презентації в малих групах
Тема 3. Конституція	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття; підготовка до колоквиуму.
Тема 4. Передумови та інноваційні інструменти належного врядування	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття; підготовка есе «Оцінка якісних складових політико-адміністративної еліти в контексті дієвої партнерської взаємодії у протидії та подоланні корупції»
Тема 5. Належне врядування в контексті реалізації структурних реформ в Україні	Вивчення лекційного матеріалу; пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття; підготовка домашнього завдання; підготовка презентації в малих групах
Тема 6. Місцеве самоврядування	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття; підготовка до колоквиуму

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких:

Словесні (лекція (Теми 1-6), проблемна лекція (Тема 4, Тема 6), міні-лекція (Тема 1, Тема 2, Тема 4, Тема 5).

Наочні (демонстрація, презентації (Теми 1-6)).

Практичні (практична робота (Теми 1-6), есе (Тема 4, Тема 5), кейс-метод (Тема 6), робота в малих групах (Тема 2, Тема 5), мозкові атаки (Теми 1-6), індивідуально-дослідницька робота (Тема 6).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Оцінювання здійснюється за такими видами контролю:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати допуск до екзамену – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Поточний контроль включає оцінювання студентів під час:

практичних (семінарських) занять – 5 балів за кожне заняття за умови виконання студентом означених практичних завдань згідно робочого плану (технологічної карти) з навчальної дисципліни "Конституція та врядування" та участі в обговоренні проблемних та дискусійних питань за темою практичного (семінарського) заняття. Загальна кількість балів – 25.

Перевірка виконаних домашніх завдань щодо використання в дослідженнях різних методів для оцінювання публічного врядування на місцевому та регіональному рівнях в контексті реалізації політики європейської інтеграції. Кожне домашнє завдання оцінюється у 5 балів за умови правильного виконання та наявності висновків. Кількість домашніх завдань – 2, максимальна кількість балів за усі домашні завдання становить 10.

Есе, що оцінює здатність студента обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки щодо проблем визначення впливу конституційно-правової відповідальності на створення ефективної взаємодії держави та громадянського суспільства; вміння проводити аналіз форм безпосередньої та представницької демократії за різними моделями місцевого самоврядування для визначення форм партисипативної демократії на місцевому рівні. Підготовка есе – 5 балів. Есе оцінюється після обговорення його студентами та викладачем.

Презентації та виступи на наукових заходах (5 балів за кожен презентацію), що дозволяють оцінити рівень засвоєння теоретичних основ діючого конституційного устрою держави та інструментів належного врядування в галузі публічного управління; ознайомлення з нормативно-правовими та законодавчими актами України, а також із сучасною літературою вітчизняного і зарубіжного досвіду у сфері публічного врядування; вміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні практичних завдань. Кількість презентацій – 2, максимальна кількість балів за всі презентації становить 10.

Оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни «Конституція та врядування» в межах поточного контролю включає таку форму як колоквиум.

Протягом семестру студенти пишуть два колоквіуми. Максимальна оцінка за кожен колоквіум – 5 балів. Максимальна кількість балів за обидва колоквіуми – 10 балів. Перший колоквіум включає теми 1 – 3, а другий колоквіум – теми 4 – 6. Структура колоквіуму: 10 тестових завдань (максимальна оцінка за кожне тестове завдання – 0,2 балів) та два ситуативних завдання.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної «Відомості обліку успішності».

Здобувача освіти слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни з формою семестрового контролю екзамен (іспит)).

Приклад екзаменаційного білета

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ

Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський) рівень

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Навчальна дисципліна: «Конституція та врядування»

БІЛЕТ № 1

Тестові завдання

1. Не є суб'єктами конституційних правовідносин наступні:

- а) Народ України;
- б) громадяни України та іноземці;
- в) українська держава;
- г) іноземні держави;
- д) народні депутати та посадові особи;
- е) політичні партії та громадські організації.

2. Ознаками держави є:

- а) суверенітет;
- б) чітко означена територія;
- в) багатопартійність;

- г) існування податків і зборів;
- д) наявність публічної влади;
- е) відсутність влади;
- ж) можливість видання правових норм;
- з) економічна багатоманітність.

3. Які з нижченаведених стверджень є типовими, щоб охарактеризувати демократичну державу та її управлінську взаємодію із суспільством?

- а) держава розглядається як юридичний взаємозв'язок людей, які живуть на певній території;
- б) держава є примусовим інструментом правління певної групи людей;
- в) держава є формою суспільства, за допомогою якої воно стає впорядкованим, сталим, і, як наслідок, розвивається;
- г) держава має керуватися правовими нормами сама та запроваджувати принципи справедливості, гуманізму, правди і порядку;
- д) держава становить собою механізм віддзеркалення та забезпечення спільних для всіх, інтегрованих потреб, інтересів і цілей життєдіяльності людей, які мають єдине громадянство;
- е) держава через власні механізми та апарат забезпечує здійснення своїх конституційно визначених завдань і функцій;
- ж) держава виступає як система представлення спільноти людей на світовій арені у взаємовідносинах з іншими країнами та народами.

4. Загальні збори громадян – це:

- а) форма вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення;
- б) пропозиція членів громади про обов'язки розгляду на відкритому засіданні ради будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування;
- в) заслуховування не рідше одного разу на рік громадою звітів делегатів ради і посадових осіб місцевого самоврядування;
- г) збори всіх або частини жителів територіальної громади за місцем проживання для вирішення питань місцевого значення;
- д) вибори депутатів відповідної місцевої ради.

5. Третій рівень системи суб'єктів місцевого самоврядування:

- а) органи самоорганізації населення;
- б) органи місцевого самоврядування;
- в) територіальні громади;
- г) сільські, селищні, міські, районні у містах ради;
- д) виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

6. Місцеві ініціативи – це:

- а) форма вирішення територіальною громадою питань місцевого значення шляхом прямого волевиявлення;
- б) пропозиція членів громади про обов'язковий розгляд на відкритому засіданні ради будь-якого питання, віднесеного до відання місцевого самоврядування;
- в) заслуховування не рідше одного разу на рік громадою звітів делегатів ради і посадових осіб місцевого самоврядування;
- г) збори всіх або частини жителів територіальної громади за місцем проживання для вирішення питань місцевого значення;
- д) вибори депутатів відповідної місцевої ради.

7. Форми безпосередньої демократії:

- а) органи самоорганізації населення;
- б) загальні збори громадян;
- в) місцевий референдум;
- г) місцеві голови;

- д) місцеві ініціативи;
- е) представницькі органи місцевого самоврядування.

8. Чи допускаються звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів?

- а) не допускаються;
- б) допускаються у визначених Конституцією випадках;
- в) допускаються на підставі рішення Конституційного Суду України;
- г) допускаються у разі погодження з керівником вищого рівня.

9. Як зобов'язані діяти органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи?

- а) на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією та законами України;
- б) на повазі до основоположних прав і свобод людини та неухильного дотримання законності;
- в) на підставах, у межах повноважень та у спосіб, що не заборонені Конституцією та законами України;
- г) на принципах верховенства права.

10. Хто має конституційне право на користування рівним правом доступу до державної служби?

- а) кожен;
- б) людина та громадянин;
- в) громадянин;
- г) громадянин України, що останні п'ять років мешкає на території України.

Стереотипне завдання

Колотко С., що народився в Україні, вирішив прийняти громадянство України. Йому було відмовлено на підставі, що його батьки є особами без громадянства.

Чи правомірні дії державних органів? Розкрийте підстави надання громадянства України.

Діагностичне завдання

Громадянин Савченко, що займає посаду заступника керівника департаменту у міністерстві, зарекомендував себе сумлінним працівником і протягом багатьох років забезпечував відмінну роботу департаменту. Після досягнення ним віку 58 років міністр приймає рішення про призначення його керівником департаменту на 5 років.

Який граничний вік перебування на державній службі?

Які посади може обіймати державний службовець після досягнення ним граничного віку перебування на державній службі?

Чи правомірним було рішення міністра?

Евристичне завдання

Затвердження Національної стратегії у сфері прав людини зумовлене необхідністю вдосконалення діяльності держави щодо утвердження та забезпечення прав і свобод людини, створення дієвого механізму захисту в Україні прав і свобод людини, вирішення системних проблем у зазначеній сфері. Зокрема, Стратегією передбачено забезпечення права на участь в управлінні державними справами. У ній зазначено, що потребують вдосконалення механізми реалізації безпосередньої демократії, а також механізми взаємодії між громадянським суспільством та органами державної влади, органами місцевого самоврядування в процесі ухвалення рішень, у тому числі щодо вирішення питань місцевого значення.

Стратегією визначено стратегічну мету – «забезпечення ефективної взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами державної влади, органами місцевого самоврядування, зокрема шляхом удосконалення процедур залучення інститутів громадянського суспільства до

процесу підготовки та ухвалення рішень органами державної влади, органами місцевого самоврядування». А також очікувані результати: «Вироблено ефективний механізм взаємодії громадськості з органами державної влади та органами місцевого самоврядування».

Запропонуйте план інноваційних заходів, що включає розроблення та впровадження механізмів публічної політики для забезпечення реалізації означеної мети та отримання очікуваних результатів.

Критерії оцінювання

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей. Екзаменаційний білет складається з 10 закритих тестових завдань та трьох завдань: з одного стереотипного, одного діагностичного та одного евристичного, які перевіряють рівень оволодіння здобувачами освіти професійними компетентностями з аналізу правомірності публічного управління, оцінки повноважень публічної адміністрації та забезпечення законності і дисципліни в державній службі, застосування знань щодо прав та свобод громадянина та людини, дії принципів демократичного суспільства.

Стереотипне завдання розкриває рівень оволодіння здобувачами освіти професійними компетентностями зі здійснення порівняльного аналізу нормативно-правових актів України і положень законодавства ЄС та дії норм права, порядку судового захисту прав і свобод людини і громадянина, здатність визначати елементи юридичної норми, здійснення порівняльного аналізу форм державного устрою та форм державного правління.

Діагностичне завдання розкриває рівень оволодіння здобувачами освіти професійними компетентностями з аналізу переваг та недоліків форм публічного управління, аналізу практичної ситуації з обрання та усунування з посади державних службовців, визначення видів прокурорського нагляду та встановлення їх конституційності.

Евристичне завдання розкриває рівень оволодіння здобувачами освіти професійними компетентностями з проведення порівняльного аналізу повноважень державних службовців різних рівнів, аналізу запропонованих звернень громадян відповідно до порядку розгляду їх органами виконавчої влади, складання адміністративних актів та надання відповіді на акти реагування прокурора, аналізу механізмів запровадження публічної політики.

Для оцінки письмової екзаменаційної роботи використовуються такі критерії:

тестові завдання – 10 тестів – кожна вірна відповідь оцінюється у 2 бали; стереотипне завдання – максимальна оцінка за вирішене завдання складає 4 бали; діагностичне завдання – максимальна оцінка за вирішене завдання складає 8 балів; евристичне завдання – максимальна оцінка за вирішення якого складає 8 балів. Підсумкова оцінка за екзаменаційну роботу складається з суми балів за вирішення всіх завдань.

Тестові завдання та стереотипне завдання оцінюють базові компетентності, якими повинні оволодіти здобувачі. Максимальні бали за виконані завдання можуть бути отримані при глибокому засвоєнні програмного матеріалу, засвоєнні рекомендованої літератури; чіткому володінню понятійним апаратом, методами використання базових інструментів публічного врядування і вмінні використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язанні ситуацій. Відповідь на стереотипне питання має бути вірною та повною, оформлення відповіді – акуратним, логічним і послідовним. Евристичне та діагностичне завдання виконані як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані, викладені у логічній послідовності на дуже високому рівні і на їх основі запропоновані рекомендації і заходи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Є. Вороніна. – Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2020. – 204 с.
2. Основи публічного адміністрування : навч. посіб. / [Ю. П. Битяк, Н. П. Матюхіна, М. С. Ковтун та ін.]; за заг. ред. Н. П. Матюхіної. – Харків: Право, 2021. – 238 с.
3. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посіб. / В. Д. Бакуленко, І. С. Бондар, В. В. Шпачук. – Київ: Ліра-К, 2020. – 256 с.
4. Остапенко, О. Г. Конституційне право України [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. Г. Остапенко, В. В. Сергієнко; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (2,56 МБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25176>
5. Право в публічному управлінні : навч. посіб. / В. В. Баштанник, А. М. Новак, Ф. В. Рагімов – Київ: ВД «Гельветика», 2020. – 408 с.

Додаткова

6. Долженков О. О., Гжибовська Т. С. Методичні рекомендації проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативно-правові засади публічної служби» : метод. реком. – Одеса : Університет Ушинського, 2021. – 40 с.
7. Ключові виклики для розвитку громадянського суспільства, 2020. Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2020 році : матеріали щоріч. доп. / [Корнієвський О., Сидоренко Д., Пеліванова Н. та ін.]; за заг. ред. Ю. Тищенко, Ю. Каплан. – Київ : НІСД, 2021. – 116 с.
8. Козуліна С. О. Право в публічному управлінні : навч. посіб. / С. О. Козуліна, Ю. О. Ровинський, К. І. Ровинська. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. – 174 с.
9. Конституція та врядування. Методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньої програми «Публічне адміністрування» другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. В. Грузд; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. – Електрон. текстові дан. (422 КБ). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 48 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29484>
10. Кужель Р. Моніторинг висвітлення виборів у ЗМІ. Практичний посібник для громадських організацій / Р. Кужель. – Київ, 2020. – 75 с.
11. Методичні вказівки щодо викладання дисципліни «Організаційно-правові засади публічного управління» для слухачів заочної форми навчання за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». – Київ : ДСУ з НС, Інститут ДУ та НДЦЗ, 2021. – 27 с.

12. Остапенко О. Г. Принципи політичного й ідеологічного плюралізму: проблеми реалізації в Україні / О. Г. Остапенко // Юридичний вісник. – 2019. – №4. – С. 72-80. – DOI <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i4.972> – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23819>.

13. Посібник для керівників державної служби / [Ю. Лихач, М. Канавець, Р. Попов та ін.; за заг. Ред. Н. Алюшиної]. – Київ : ТОВ «ВІСТКА», 2020. – 422 с.

14. Публічне управління та адміністрування у забезпеченні регіонального розвитку населення [Електронний ресурс] : монографія / Н. Л. Гавкалова, Л. Й. Аведян, Т. А. Власенко [та ін.] ; за заг. ред. Н.Л. Гавкалової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 375 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24878>.

15. Публічне управління та адміністрування : теоретичні та практичні аспекти : навч. посіб. / С. В. Панченко, О. Г. Дейнека, О. В. Дикань та ін. – Харків : УкрДУЗТ, 2019. – 380 с.

16. Теорія права і держави. Підручник / О. Ф. Скакун. – Київ : Вид-во Алерта, 2021. – 528 с.

17. Філіпчук В. Підходи до оцінки й аналізу політичних ризиків / В. Філіпчук, І. Петренко, Г. Постригаль // Грані. 2021, Том 24. № 4, С. 38 – 47.

18. Gordiienko L. Conceptual Provisions Of Management Of Transformational Projects / L. Gordiienko, M. Gruzd, V. Sobolev // Public Policy and Administration. – Vilnius : Mykolas Romeris University, 2019, Vol. 18, No 2, P. 327–345.

Інформаційні ресурси

19. Конституція та врядування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/enrol/index.php?id=2826>.

20. ЛігаБізнесІнформ. – Режим доступу : <http://www.liga.net>

21. Офіційний сайт ВРУ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.